Europa, în urma războiului ruso-româno-turc, a reclamat dela Statul român să adopte principiul absolutei toleranțe religioase, ca o dovadă că acest tânăr Stat, ce pretindea să fie admis a conlucra în marginile mijloacelor sale la opera de civilizație a continentului, voește a îmbrățișa în totul principiele de drept public ale lumii moderne. Asfel, tratatul dela Berlin, a reclamat dela Statul nostru a ridica din Constituția sa impedimentul din cauză de deosebire de cult la câștigarea cetățeniei române. Statul nostru a recunoscut cât era de îndreptățită exigența aceasta unanimă a puterilor; el a voit sincer a renunța în viața lui publică la un principiu de care odată avusese nevoe, dar care anume, în noua fază în care intra, ca Stat de sine stătător, nu-i mai era de nicio trebuință. A modificat deci articolul respectiv din constituție în sensul strict al exigenței Europei, deschizând poarta cetățeniei române, fără nicio considerație religioasă, tutulor acelora cari ar putea să o merite și s’o câștige pe calea legală.

Cu aceasta s’a închis odată pentru totdeauna așa numita cestiune israelită, care deși nu era provenită decât numai din cauze economice, era cel puțin interpretată de răuvoitorii noștri în sensul de intoleranță religioasă. S'a modificat art. 7, s'a înlăturat toată posibilitatea unei asemenea false și răuvoitoare interpretații, și, această ultimă exigență europeană satisfăcută, Europa a recunoscut unanim independența Statului român.

Odată principiul modern admis de noi în art. 7, el se aplică cu sinceritate de atunci încoace: o mulțime de israeliți, cari au întemeiat cererile lor de încetățenire pe merite și pe drept, au devenit pe cale legală cetățeni români; ei sunt comercianți, profesori, advocați, medici și chiar ofițeri în armată, funcționari publici; în fine sunt ceea ce, fără deosebire, poate fi orice cetățean român, ei sunt români și ca atari se bucură și dânșii de toate drepturile și private și publice de câte se bucură tot cetățeanul român. Care va să zică, Statul român avea tot dreptul să crează că a resolvat în sfârșit cestiunea israelită.

Ce s’a întâmplat însă ? O seamă de Evrei dela noi, în genere de proveniență galițiană, - oameni pribegiți aci din cauza scurerii de acolo a acestui element, ce se înădușă trăind multă vreme în masă la un loc prea strimt pentru libera mișcare a pornirilor lui de rapacitate, - au început să agite din nou chestiunea israelită, odată resolvată strict după litera tractatului dela Berlin. Și agitarea aceasta nouă și-au întemeiat-o tot pe falsa insinuare că Statul nostru se conduce de principiul intoleranței religioase.

Această nouă agitare, mai întâiu ascunsă, a început să iasă câte puțin la iveală, apoi să se producă fățiș și în fine să ia niște proporțiuni, dacă nu primejdioase, dar cel puțin ofensatoare pentru autoritatea Statului nostru. S’a făcut întâi agitări la sinagoge și la școlile confesionale; de aci apoi au trecut chiar în presă; s’au fundat ziare în acest scop: în fine lucrurile au ajuns la protestul nerușinat, și infam și ridicul, dela Londra. S’a comandat apoi în străinătate un agitator dibaci, care să vie numaidecât să provoace o mișcare de un nou soiu, cu scopul de institui aci o societate semitică, cu o

direcțiune generală, recunoscută de Stat, și care să reprezinte puterea populației israelite în relațiile sale cu puterea Statului.

Și cu ce ton, cu ce aere, s’au făcut toate acestea ?

Ziarele evreești au pornit contra Statului pe față un războiu, care, dacă n'ar fi cunoscut cineva tradiționala impertinență biblică, ar fi crezut că este pornit din dementă. Citind acele foi cineva, care n’ar fi cunoscut situația Evreilor în raport cu Statul român, ar fi crezut că acești Evrei sunt aci poporul autochton, locuitorii străvechi ai acestor țări, și că Românii sunt niște cuceritori de curând tăbărâți aci, contra cărora se ridică azi o formidabilă luptă de revendicare a poporului autochton întemeiată pe un netăgăduit drept istoric.

S’a aruncat asupra Statului și națiunii române prin acele foi fără nicio sfială tot veninul și ura mozaică, tot clasicul foetur judaicus: Națiunea română ?- incultă, intolerantă și stupidă; Statul român ? - Stat asiatic, inuman și barbar.

Curat, pe față, textual.

Și cine, cine cutează să ia atitudine față cu Statul nostru ? Acei oameni străini cari, adăpostiți aci la noi de furtunile și mizeria de aiurea, n'aveau încă drepturile de cetățenie. Și din ce pricină această furie semitică ? Din dorința de a căpăta acele drepturi.

Nu; încă odată: daca nu și-ar găsi lucrul explicare în tradiționala impertinență bibilică, atunci nu ar putea avea decât o scuză: demența.

Iată dar niște copii pribegi ai pământului, - atât de bogat în deosebite spețe de târâtoare necurate și veninoase - goniți de aiurea, și primiți aci la adăpostul celei mai largi ospitalități, maltratați aiurea ca vite și respectați aci ca oameni, nenorociți și mizeri aiurea și prosperi aci între noi, calomniind poporul nostru batjocorind națiunea noastră și conspirând contra liniștei și siguranței Statului nostru. Zicem «conspirând contra liniștei și siguranței Statului nostruť pentrucă agitația nouă jidovească nu s'a mărginit la insolențe stilistice, la protestul infam dela Londra și la intențiunile șmechere de a înființa un consistoriu israelit, cu oculte puteri guvernamentale asupra întregei mase israelite din țară. Lucrul a mers mai departe.

Europa, prin împrejurările ivite în Orient acum în urmă, este astăzi chemată să facă o nouă punere la cale pentru restabilirea ordinei politice în mult frământata peninsula balcanică. În acest scop, conferența ambasadorilor europeni, chemată a aviza în grabă la primele măsuri de luat pentru a evita o compromitere a păcii a hotărât ca o nouă conferență a puterilor să vie a discuta în fond chestiunea principală și toate chestiunile laterale ei, spre a stabili o ordine de lucruri politice cât s’ar putea mai durabilă între statele și naționalitățile orientale. Și în curând această conferență își va începe lucrările.

Ei bine, acei străini adăpostiți la noi cu omenie, lucrau, în înțelegerea și cu ajutorul unor coreligionari din străinătate, la a face să se ridice iarăși fața cu Europa chestiunea

israelită din România, și cu intenția anumită a unei nouă revizuiri a articolului 7. S'au agitat spre a se strânge iscălituri pentru un memoriu, pentru un nou protest-monstru din partea acestor străini, în care protest se repetă infama calomnie că Evreii sunt din ură religoasă persecutați la noi, că școalele române le sunt închise; că școalele lor confesionale sunt susprimate cu brutalitate; că averile, viața și onoarea - onoarea mozaică ! - le sunt amenințate; că națiunea și Statul nostru se dă, fața cu ei, la cele mai extreme violențe și cruzimi și că, pentru restabilirea unei ordine de lucruri conformă cu ideile moderne, trebuesc aceste nenorocite victime să fie salvate de barbaria Statului român; Europa trebue să uzeze de toată presiunea posibilă asupra Statului nostru spre a-l sili să facă o colosală spărtură în zidurile cetății, pe unde să poată intra toată această enormă masă străină, până la unul, tot acest element eterogen și disolvant până la cea din urmă picătură.

Iată scopul final al nouei agitări semitice dela noi în capul căreia se aflau câțiva belferi și hahami tineri, oameni de litere chip și seamă, care, tot cu tradiționala imodestie biblică, ne dădea câte odată, nouă popor român, pe lângă lecții de toleranță religioasă și liberalism și lecții de limbă românească.

Și Statul român să stea nepăsător față cu toate acestea ? Nu, asta nu se poate.

Dacă națiunea noastră este prea curată ca să nu se teamă de întinarea balelor semitice; dacă poporul nostru este prea cu minte ca să nu răsplătească ingratitudinea israelită decât cu un suveran dispreț, - Statul român nu poate îngădui mai mult asemenea agitații d'adreptul criminale: el este dator să le pilduiască cu toată asprimea.

Vom reveni. II

Dacă revenim astăzi asupra străinilor cărora Statul a trebuit să le ridice avantajele ospitalității sale, din cauză că ei, ingrați față cu această ospitalitate, au provocat o agitare păgubitoare liniștii și autorității lui, nu o facem aceasta pentru a apăra măsurile luate de guvern față de acei străini turburători: guvernul are drept să ia asemenea măsuri, și deci nu mai are nevoe de apărare în aceasta. Revenim pentru alte două cuvinte.

Întâiu: este la noi în țară o sumă mare de străini de deosebitele (sic) confesiuni și naționalități; numărul cel mai mare îl represintă elementul israelit. E știut că toți acești străini se bucură la noi de o ospitalitate cât se poate mai omenoasă: ei au ca străini libertatea cultului, a asociațiunilor în scopuri oneste, a școalelor confesionale, a practicei meseriilor și comerciului ; se bucură în fine, ca și cetățenii români, de toate drepturile politice, pentru căpătarea cărora le este deschisă o cale legală, fără deosebită considerație din punct de vedere național sau confesional.

Acești străini daca sunt onești și omenoși, daca respectă legile și Statul nostru, sunt respectați și dânșii; ei au relații foarte strânse cu societatea noastră, care îi primește în sânul ei cu o cordialitate câte odată chiar prea exagerată. Ceva mai mult, pentru aceasta nu li se cere niciodată să renunțe la simpatiile lor naționale, să renege proveniența sau confesiunea lor. Acestor străini de omenie, fie ei ori de unde veniți,

aibă orice religie, Statul și societatea noastră nu le va refuza și de aci înainte ospitalitatea pe care le-a acordat-o până acuma. Șadă aici, muncească onest, respecte autoritatea noastră, și vor găsi la noi stima și îngăduința, pe cari nu le-ar putea găsi nicăeri în cea mai ospitalieră țară din lume. Să știe însă oricine că această îngăduință le-o acordăm de bună voe, și nu le-o acordăm acelora cari, adăpostiți la noi, cutează să nesocotească autoritatea noastră, și cu atât mai puțin acelora cari agită și fac urziri contra liniștii și siguranței Statului.

Al doilea cuvânt pentru care revenim asupra chestiunii este acesta.

Foile opoziționale dela noi, mai însemnate, toate fără deosebire, s'au ridicat cu toată furia contra măsurii luate de guvern față cu aceia cari batjocoreau zilnic prin foile lor sordide națiunea și Statul, calificând națiunea de incultă, intolerantă și stupidă, și pe Statul român de asiatic infam și barbar și cu aceia cari făceau agitații și urziri contra intereselor noastre.

Ne aducem aminte că una dintre aceste foi, România, protestând contra expulsiunii directorului foii franceze l'Indépendance Roumanie, în luna trecută, exclama:

«Protestăm, că sunt în țară foi nemțești, unguresți și ovreești cari, în toate ocaziunile, insultă instituțiunile și demnitatea României și îi combat interesele, fără ca cineva să se fi gândit a cere să fie censurate sau pedepsite, necum să atenteze la existența lor prin depărtarea proprietarilor și redactorilor...ť

Și astăzi, aceeași Românie, consecuentă neconsecuenței sale cunoscute, protestează contra măsurii, reclamată de dânsa atunci și luată de guvern acuma, față cu acei străini, cari, în toate ocaziunile, «insultau instituțiile și demnitatea țăriiť. Ce poate gândi opinia publică sănătoasă de măsura luată de guvern față cu atitudinea și cu agitările criminale a acelor străini ? Poate opinia publică sănătoasă, opinia societății române să nu aprobe niște măsuri luate în interesul ei contra unor străini cari o vrăjmășeau și o injuriau prin publicitate în chipul cel mai insolent ?

Măsura legală luată de guvern contra acelor străini cari au făcut aci pe agenții autorilor protestului calomnios și infam dela Londra, contra acelora cari strigau că Statul român schingiuește pe Evrei ca să le smulgă contra-proteste, și cari propagau printre Evreii liniștiți, cari desaprobau sincer protestul dela Londra, ideea ca ei nu cumva să iscălească de bună voe vreun contra-protest, - această măsură legală o poate condamna opinia sănătoasă ?

Și cu toate acestea, foile opziționale, care asurzesc lumea cu afirmația că ele represintă opinia publică, au găsit cu cale a desaproba această măsură legală, îndreptățită de așa hotărâtoare motive.

Mărturisim că oricât am fi crezut de deșartă acea afirmație gratuită a gazetelor opoziționale, oricât de puțin simț politic și spirit de autoritate, oricât de puțină seriozitate, știam că au opozanții noștri, nu am fi bănuit că își vor da singuri un

testimoniu în care să se dovedească într'un chip așa de clar și de hotărâtor cumcă ei spun neadevărul când afirmă că reprezintă opinia publică.

Nu. Acei cari condamnă măsura luată de guvern nu pot fi reprezentanții opiniei publice române; căci această opinie nu poate decât să aprobe o măsură legală luată pentru apărarea liniștei, dignității și autorității Statului și societății române. III

Ziarele opoziționale continuă a face guvernului o vină capitală din aceea că el a luat o măsură legală față cu niște străini cari agitau contra liniștei și autorității Statului. Pentru cine urmărește mișcarea presei politice dela noi, lucrul nu poate fi de mirare; e știut: a luat guvernul o măsură ? ea trebue numaidecât pentru foile opoziționale să fie o măsură grozav de rea, anti-politică, anti-patriotică și anti-morală. Nici nu mai e prin urmare chip să stea cineva la vorbă cu niște oameni pentru care și existența luminii zilei ar putea face obiectul unei discuții.

Căci să cercetăm încă odată cum stă lucrul.

Erau acei agitatori cetățeni români ? Nu. Meritau să fie loviți de măsura aspră care i-a lovit ? Da.

Dar să răspundem mai pe larg acestor întrebări.

O seamă de străini poate să aibă în orice țară merite netăgăduite pentru a căpăta cetățenia. Niște oameni străini, fie de bună voe, fie goniți de deosebitele împrejurări de aiurea, vin și se așează într'o țară dându-se aci, cu îngăduința Statului, la deosebitele lor industrii. Aci, trăind timp îndelung, respectând societatea care i-a îmbrățișat și legile ei, muncesc în pace și onest și nu neglijează nicio ocaziune pentru a dovedi că ei nu mai vor să se deosebească întru nimic de această societate, că doresc sincer a se contopi individual în masa ei, fără a mai ține câtuși de puțin la alte străine relații politice, fie aceste relații politice întemeiate pe vreo comunitate confesională sau de origine. Acești străini, oricât ar meritá să capete drepturile de cetățenie, de drept ei nu le pot reclama, pentru că una e meritul și alta e dreptul, și aceasta mai ales acolo unde națiunea și Statul sunt chemați a judeca dacă și întrucât acel merit există sau nu, și pot, după socoteala lor, să acorde sau să refuze acele drepturi. Ceva mai mult: acel merit, acel titlu la o deosebită considerație, scade, ba chiar se pierde cu totul când se traduce în pretențiune și încă violentă: căci este vorba de a dobândi niște drepturi, nu de a le smulge. Dar încă atunci când pretenția se formulează, cu atât mai violent cu cât la spatele ei n'are nici un merit ! Căci să judecăm în specie asupra acelor pe cari i-au lovit măsura legală de care e vorba.

A turbura ca străin liniștea unei societăți naționale pacinice, a agita, în conivență cu străinii din afară, contra autorității Statului care te îngădue în sânul său, și a batjocori în chipul cel mai revoltător prin publicitate, și locală și străină, și societatea și națiunea și Statul, și a le face toate acestea ca un membru declarat al unei asociațiuni politice întemeiată pe comunității confesionale, universale și internaționale - a face, zicem, toate acestea este oare a merita drepturile de cetățean pe care nu le ai și pe care le reclami ?

Cineva zice: trăesc ca străin de îndelungată vreme pe pământul românesc, mă port bine, iubesc țara, nu am nicio relație politică cu vreun cerc neromânesc, rog prin urmare ca, în virtutea acestor titluri, să mi se acorde drepturile de cetățean român, de oarece eu mă bucur de toate calitățile sociale și politice cerute pentru aceasta. Iată ceva de înțeles, ceva care de câte ori s'a pus înaintea locurilor competente nu a întâmpinat decât îndreptățire. Dar să vie cineva să zică: eu străin am cu cutare cercuri străine niște vădite relații politice întemeiate pe legături de origină și de comunitate confesională; în conivență cu aceasta, ca membru declarat al lor, mă ridic contra liniștii societății voastre, contra autorității Statului vostru, și pretind, numai și numai pe cuvântul că mă găsesc aici, dreptul de cetățenie; dacă nu mi le dați, fac scandal și încerc, cu ajutorul relațiilor mele politice exterioare, să vă smulg aceste drepturi, - este absurd.

Față cu o asemenea ofensă și cu asemenea agitare criminală, Statul era dator să dea răspunsul, aspru dar drept, pe care l-a dat.

Și spre a ilustra și mai bine cele ce spunem, vom da aici âteva pasaje dintr'o scrisoare a unui domn doctor în drept, Iosef Dulberg din Londra, - un străin israelit, ce, pe cât pare, a fost odinioară și prin România, - adresată către primul nostru ministru.

D. Dr. Dulberg, în această scrisoare, scrisă în românește cu câteva greșeli de limbă caracteristice, pretinde și d-sa drepturi pentru toți coreligionarii d-sale din România. Și să vedem cum și d. dr. Dulberg își formulează pretenția. După ce tinde a demonstra, cu niște tradiționale interpretațiuni, că nu se aplică la noi sincer articolul 7 al Constituției modificat conform exigenței art. 44 al tractatului dela Berlin; după ce ne acuză de intoleranță religioasă; după ce explică că ovreii au toată dreptatea să nu iubească țara românească și să apeleze la intervenția străină în afacerile politice ale țării, d-sa adaogă textual în scrisoarea d-sale către primul ministru al regatului nostru următoarele:

«Se poate zice că antisemitismul a părăsit Germania spre a se așeza în România. «Iată, d-le ministru care e situația Evreilor din România, situația care cu totul că știu că vă este bine cunoscută, am pus-o înaintea d-voastră cu scopul de avă aräta că noi în străinătate o apreciăm și că vom ști la momentul oportun să facem uz de dânsať.

Și mai la vale, d. dr. Dulberg mai zice:

«... O conferință europeană care se va ocupa încă odată cu toată chestiunea Orientului nu e tocmai așa departe și cu toată că România este acum un regat independent, posibilitatea nu e exclusă că în acel viitor congres decisiuni vor fi luate ce vor avea pentru ea o însemnătate mai tot așa de mare ca cele din 1878ť.

Și în fine d. dr. Dulberg, simțind poate și d-sa că a cam mers prea departe, intră la tocmeală:«Nu ar fi mai bine ca ea (România) să evite amestecarea străină și să acorde de voe bună...etc.ť

Oprim citatul, deoarece se înțelege îndestul ce pretinde mai departe d. dr. Dulberg.

Ca să sfârşim, trebue să spunem că această scrisoare a fost pornită dela Londra cu trei patru zile înainte de a ajunge agitarea semitică de aici la momentul ei acut.

Recomandăm acest document, interesant atenţiunii foilor opoziţionale, care, precum am zis mai sus, continuă a învinui guvernul pentru măsura legală ce el a luat-o faţă cu agitatorii străini, şi a se da reprezentante ale opiniei publice române.